

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
Norge

v/ Fredrik Arnesen

Deres ref: 200601900/FAR

Vår ref: 2006/28419

Dato: 8.11.2006

Org.nr: 985 399 077

Landbruks- og matdep.	
Doknr:	
2006/1900-5	
11 NOV 2006 AØ/VID	
FAR	008
Åvskr:	

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

NOU 2006:6 - NÅR SIKKERHETEN ER VIKTIGST

Viser til brev fra Landbruks- og matdepartementet av 19.7.2006 med ønske om synspunkter på utvalgets anbefalinger i NOU 2006:6 fra Justis- og politidepartementet.

Generelle betraktninger

Utredningen inneholder en omfattende tverrsektoriell gjennomgang av kritiske infrastrukturer og kritiske samfunnsfunksjoner, hvor temaene "vann og avløp" og "matforsyning" berører viktige kjerneområder for Mattilsynet som direktorat og tilsynsmyndighet. Hele næringsmiddelsektoren fra jord og fjord til bord, herav vannforsyning til både lokalsamfunn og enkeltvirksomheter, er sterkt avhengig av at risikoen knyttet til disse temaene er så liten som mulig. Mattilsynet legger derfor begrepene risiko og sårbarhet til grunn som prioriteringskriterier når regelverk skal utformes og når Mattilsynet selv disponerer sine ressurser. Utredningen støtter derfor etter vårt syn opp under de hovedprinsipper som Mattilsynet allerede forholder seg til. Det er imidlertid forbedringsmuligheter både for Mattilsynet, bransjer og for enkeltvirksomheter. Et sterkere fokus fra Mattilsynet på de omtalte tema må imidlertid også vurderes i forhold til budsjettammer, finansieringsordninger og den totale oppgaveportefølje som Mattilsynet tillegges.

I det følgende vil vi gi korte betraktninger knyttet til utvalgets anbefalinger i noen av kapitlene i utredningen. Inndelingen nedenfor tar utgangspunkt i nummereringen i sammendraget i utredningen. Våre merknader fremkommer ved innrykk merket >.

1.2.2 Utvalgets anbefalinger i kap. 6 – Virkemidler

Lovregulering

Det foreslås en egen generell lov om beredskap for å sikre kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner.

- > Slik vi ser det er mye av disse kravene allerede ivaretatt gjennom dagens regelverk når det gjelder enkeltvirksomheter innen næringsmiddelområdet.

Tilsynsvirksomhet

Det påpekes viktigheten av ryddige ansvarsforhold mellom myndighetsrollen og eierrollen for offentlige etater. Det stilles spørsmål ved om ressursbruken i tilsynsorganene er tilpasset sikkerhetssituasjonen. Med bakgrunn i ovennevnte vil utvalget anbefale at tilsynsvirksomheten på området kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner utredes nærmere.

- > Vi støtter de synspunkter og forslag som utvalget har omtalt på dette området og minner om vannforsyningens kritiske betydning. Mattilsynet deltar gjerne i en eventuell utredning om slik tilsynsvirksomhet.

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Morten Nicholls
Tlf: 23.21.66.61
Besøksadresse: Ullevålsveien 76, Oslo
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse: Hovedkontoret
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

www.mattilsynet.no

Tilskuddsordning

Utvalget mener at det er behov for en statlig tilskuddsordning. Ordningen må være rettet mot tiltak som klart faller utenfor virksomhetenes eget ansvar og som anses nødvendig av hensyn til rikets sikkerhet og vitale nasjonal interesser.

- Det bør i denne sammenheng også vurderes hvilke tilskuddsordninger som kan være aktuelle for sikring av vitale samfunnsinteresser også på drikkevannsektoren. Eksempelvis etablering av reservelkilder, nødaggregater, høydebasseng og desinfeksjons-/renseutstyr.

Standarder og standardiserte metoder

Utvalget anbefaler at det etableres et forprosjekt som beskriver nærmere hvordan standarder kan bidra til sikring av kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner i Norge.

- Dette er et viktig tema innen vannforsyning. Forprosjektet bør derfor også inkludere drikkevannsforsyningen.

Samarbeid og informasjonsdeling

Utvalget anbefaler at det etableres møteplasser der offentlige og private virksomheter kan treffes for å drøfte hva det aktuelle trussel-, risiko- og sårbarhetsbilde har å si for deltakerne, hvilke handlingsalternativer som kan og bør iverksettes, samt oppfølgingen av iverksatte tiltak.

- Slike møteplasser er viktige. Mattilsynet har i dag gode møteplasser med enkelte bransjeforeninger, men kontakten mot de tre etterretnings- og sikkerhetstjenestene samt DSB kunne trolig vært forbedret.

1.2.6.4 Utvalgets anbefalinger i kap 10 - Sektorvise anbefalinger – Vann og avløp

Eierskap

Utvalget anbefaler at VA-virksomheten ut fra et sikkerhets- og beredskapsperspektiv skal være i offentlig eie. Utvalget vil derfor anbefale at offentlig eierskap til VA-infrastrukturen blir regulert gjennom lov i Norge. Konkurransetsetting av driftsoppgaver samt organisering av VA-virksomheten i private andelslag må fortsatt være tillatt, forutsatt at hensynet til sikkerhet og beredskap blir tilfredsstillende ivaretatt.

- Vi er enig i utvalgets betraktninger i kap 10.4.3.1 om eierskap som virkemiddel, og anbefalingen om offentlig eierskap. Utvalget nevner i tillegg at organisering i private andelslag, eid av abonnentene selv, fortsatt må være tillatt. Dette er vi også enig i.

Myndighetsoppfølging og koordinering

Utvalget anbefaler at det etableres en samordningsgruppe for vannsektoren, med en representativ sammensetning, med tilstrekkelige ressurser og med mandat til blant annet å samordne arbeidet med regelverk og tilsyn, gjennomføre risikovurderinger, vurdere sikkerhetsnivå og kartlegge behovet for nødvendige tiltak.

- Mattilsynet kan, etter etableringen i 2004, ikke se behovet for en formalisert samordningsgruppe for drikkevannsektoren. De aktuelle sikkerhetsmessige problemstillingene antas å bli tilstrekkelig belyst gjennom Mattilsynets eventuelle bidrag som nevnt under "Tilsynsvirksomhet" og "Tilskuddsordning".

Utvalget mener at Mattilsynet må trappe opp sitt arbeid som tilsyns- og godkjenningsmyndighet innen vannforsyning, for å sikre etterlevelse av kvalitets- og sikkerhetskrav. Mattilsynet må også sørge for en snarlig oppfølging av prioriterte tiltak i handlingsplanen for en sikrere vannforsyning.

- Mattilsynet har siden 2004 hatt økende fokus på dette området, bl.a. ved at det er gjennomført tiltak for å øke drikkevannskompetansen hos tilsynspersonellet. Det er i tillegg gjennomført nasjonale tilsynskampanjer. Disse vil bl.a. bidra til å harmonisere utførelsen av tilsyn gjennomført av Mattilsynet.
- Når det gjelder oppfølging av prioriterte tiltak i handlingsplanen for en sikrere vannforsyning, så kan vi nevne at Mattilsynets beredskapstelefons og beredskapsorganisasjon også ivaretar varslingsbehov og oppfølging dersom et vannverk har behov for bistand fra Mattilsynet. Vi mener derfor at den forventningen i hovedsak er ivaretatt. Videre ble det i 2006 utgitt en ny veiledning i beredskapsplanlegging for vannverk, slik at også denne forventningen fra handlingsplanen har blitt ivaretatt.

Utvalget mener det er viktig at Mattilsynet følger nøye med på utviklingen på laboratorieområdet og går inn med statlige virkemidler dersom de beredskapsmessige hensyn innen vannforsyningssektoren ikke blir godt nok ivaretatt i et fullt ut konkurranseeksponert marked.

- Ved tilsyn og revisjon etterser Mattilsynet at vannverkene ivaretar sine forpliktelser i forhold til analyser for å dokumentere at drikkevannet er tilfredsstillende. Noen av de største vannverkene har egne driftslaboratorier mens de andre sender prøver til private laboratorier. Antagelig vil det fortsatt gå en tid før prøveantallet fra vannverkene har et volum som overensstemmer med kravene i drikkevannsforskriften. Dette vil styrke grunnlaget for lokale laboratorier. Mattilsynet tar for egen del

ut stikkprøver og sender disse til de laboratorier som Mattilsynet har inngått avtale med regionalt. Dersom det oppstår problemer eller spesielle analyser etterspørres, benytter Mattilsynet de laboratorier som de har forvaltningsstøtteavtaler med. Når det gjelder vann så gir Veterinærinstituttet, Norges veterinærhøgskole, Nasjonalt institutt for ernæring- og sjømatforskning, Bioforsk og Folkehelseinstituttet forvaltningsstøtte som inkluderer beredskap og referansefunksjoner for nærmere bestemte analyser. Mattilsynet sine avtaler med forvaltningsstøtteinstitusjonene er tilgjengelige på intranettet, og vil etter hvert bli lagt ut på internett.

- Mattilsynet kan være enig med utvalget i at noen burde gjort en systematisk kartlegging av hva enkelte laboratorier ved universiteter, høyskoler, forskningsmiljøer mv.. kan bistå med av tilbud for spesialanalyser i en krisesituasjon, og at denne oversikten gjøres tilgjengelig. Vi kan imidlertid ikke se at dette er Mattilsynet sitt ansvar. Andre instanser peker seg etter vårt syn ut som mer naturlige.

Beredskapsevne

Utvalget mener at det vil være nyttig å få etablert en sentral krisestøtteenhet etter svensk modell, som kan rykke ut og bistå det enkelte vannverk i en krisesituasjon.

- Dette er et forslag som det kan være nyttig å vurdere nærmere.

Økonomiske virkemidler

Utvalget vil advare mot at man forlater dagens selvkostregime for VA-sektoren til fordel for en inntektsrammestyring, uten en grundig vurdering av hvilke konsekvenser det kan få for den langsiktige sikkerheten ved VA-tjenestene.

- Vi er enig i dette prinsippet. Det må imidlertid tillegges at dette ikke må være til hinder for eventuelle statlige støtteordninger som bidrar til å holde gebyrene på et realistisk nivå, jf pkt 1.2.2.

1.2.7.2 Utvalgets anbefalinger i kap 10 - Sektorvise anbefalinger - Matforsyning

Utvalget anbefaler at det innenfor det formaliserte samarbeidet mellom Nærings- og handelsdepartementet og de største matvaredistributørene arbeides for å identifisere sårbarhet i kritisk infrastruktur som matforsyningen er avhengig av, slik at svakheter kan videreformidles til rette fagmyndighet og så langt som mulig minimaliseres.

- Vi støtter utvalget i denne anbefalingen.

Med hilsen

Brynjulf Melhuus
seksjonssjef

Morten Nicholls
seniorrådgiver

Kopi til: